

Lausuntoyhteenveto ehdotuksesta valtioneuvoston asetukseksi laivaväen asuinympäristöstä aluksella ja valtioneuvoston asetukseksi asuinympäristöstä ja ruokahuollosta kalastusaluksella annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Sosiaali- ja terveysministeriö pyysi lausuntoja ehdotuksesta valtioneuvoston asetukseksi laivaväen asuinympäristöstä aluksella ja valtioneuvoston asetukseksi asuinympäristöstä ja ruokahuollosta kalastusaluksella annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta lausuntopalvelu.fi-palvelun kautta ajalla 29.11.2024 - 15.1.2025.

Johdanto

Ehdotetulla laivaväen asuinympäristöä aluksella koskevalla valtioneuvoston asetuksella uudistettaisiin laivaväen asuinympäristöstä aluksella annettu valtioneuvoston asetus (825/2012).

Ehdotettu laivaväen asuinympäristöä koskeva valtioneuvoston asetus sisältäisi tarkempia säännöksiä aluksen asuintilojen sijoittelusta, koosta, rakenteesta, varustuksesta, fysikaalisista ominaisuuksista, kunnossapidosta ja eräistä muista asuintilojen asianmukaisuuteen ja turvallisuuteen vaikuttavista tekijöistä. Säännökset perustuvat pitkälti Kansainvälisen työjärjestön (ILO) merityötä koskevan vuoden 2006 yleissopimuksen (MLC) aluksen asuintiloja koskeviin määräyksiin. Ehdotetulla asetuksella kumottaisiin voimassa oleva laivaväen asuinympäristöstä aluksella annettu valtioneuvoston asetus.

Samassa yhteydessä muutettaisiin tarpeellisin osin myös asuinympäristöstä ja ruokahuollosta kalastusaluksella annettua valtioneuvoston asetusta.

Ehdotetulla laivaväen asuinympäristöä aluksella koskevalla valtioneuvoston asetuksella täsmennettäisiin ja selkeytettäisiin voimassa olevien kansallisten laivaväen asuinympäristöä aluksella koskevien säännösten suhdetta kansainvälisiin säännöksiin sekä osin yksinkertaistettaisiin nykyistä sääntelyä.

Kalastusalusten asuinympäristöä koskevaan asetukseen ehdotettavilla muutoksilla tavoitellaan sitä, että asetuksen säännökset olisivat tarvittavilta osin yhdenmukaisia yleisemmän laivaväen asuinympäristöä koskevan sääntelyn kanssa.

Lausunnon antaneet tahot

Sosiaali- ja terveysministeriö pyysi lausuntoa 20 taholta. Alleviivatut tahot ovat toimittaneet lausunnon:

Ahvenanmaan maakuntahallitus

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

VN/24969/2024
STM115:00/2024Itä-Suomen aluehallintovirasto

Kalatalouden Keskusliitto ry

Lapin aluehallintovirasto

Liikenne- ja viestintäministeriö

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom

Lounais-Suomen aluehallintovirastoLänsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

Meriteollisuus ry

Pohjois-Suomen aluehallintovirastoSisäministeriö

Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL r.y.

Suomen Konepäälystöliitto rySuomen Laivanpäälystöliitto r.y.

Suomen Matkustajalaivayhdistys ry

Suomen Merimies-Unioni SMU rySuomen Varustamot ryTyö- ja elinkeinoministeriöTyöterveyslaitos

Etelä-Suomen aluehallintoviraston, Itä-Suomen aluehallintoviraston, Lounais-Suomen aluehallintoviraston, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston sekä Pohjois-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueet (jälj. työsuojeluviranomainen) toimittivat yhteisen lausunnon.

Liikenne- ja viestintäministeriö, sisäministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö ilmoittivat, että niillä ei ole lausuttavaa asiassa.

Lausuntojen sisältö**1 Yleiset huomiot**

Suomen Varustamot ry korosti lausunnossaan Suomen aluskannan kasvun ja uudistumisen merkitystä huoltovarmuuden kannalta. Suomen Varustamot ry:n mukaan uusia rahtialuksia ei Suomen kansallisen sääntelyn vuoksi ole rakennettu suoraan Suomen rekisteriin, vaan ne on rakennettu jonkin muun EU-maan rekisteriin, josta ne sitten on siirretty Suomeen. Lausunnossa pidettiin erittäin tärkeänä, että asetus muutetaan vastaamaan kansainvälisiä säädöksiä laivaväen asuinympäristöstä aluksella, jotta Suomen lipun alla olevat alukset eivät olisi heikommassa asemassa globaalissa kilpailussa muihin maihin nähden. Suomen Varustamot ry kannatti esitettyä asetuksen muutosta.

VN/24969/2024
STM115:00/2024

Suomen Merimies-Unioni SMU ry katsoi lausunnossaan, että ehdotus selkeyttää ja ajantasaistaa nykyistä sääntelyä sekä yhdenmukaistaa sitä kansainvälisen sääntelyn kanssa. Lausunnon mukaan tämä sujuvoittanee ulkomaisten, kansainvälisen sääntelyn puitteissa rakennettujen alusten hankintaa Suomeen, vaarantamatta laivaväen turvallisuutta ja hyvinvointia aluksella. Suomen Merimies-Unioni SMU ry kannatti ehdotusta nykyisenlaisena.

Suomen Laivanpäälystöliitto ry kannatti lausunnossaan sitä, että laivaväen asuinympäristöä aluksella koskeva tarkempi sääntely muutetaan vastaamaan entistä täsmällisemmin MLC:n asuintiloja koskevia vähimmäissäännöksiä, yksityiskohtaisen kansallisen sääntelyn poistamista ja asuintiloja koskevan sääntelyn selkeyttämistä. Lisäksi Suomen Laivanpäälystöliitto ry yhtyi lausunnossaan Suomen Merimies-Unioni ry:n lausuntoon ja piti ehdotusta kannatettavana.

Työterveyslaitos ilmoitti lausunnossaan kannattavansa yleisperiaatteena säännösten yhtenäistämistä kansainvälisen sääntelyn kanssa ja päällekkäisen kansallisen sääntelyn poistamista ja selkeyttämistä. Työterveyslaitos toi lausunnossaan lisäksi esiin merenkulkijoiden terveyteen ja työhyvinvointiin liittyviä huomioita. Työterveyslaitos korosti lausunnossaan erityisesti hyvän sisäilman, melutason hallinnan ja liikuntamahdollisuuksien merkitystä laivaväen terveydelle ja hyvinvoinnille.

Työsuojeluviranomainen suhtautui lausunnossaan neutraalisti esitettyihin muutoksiin. Lausunnossa korostettiin kansallisen lainsäädännön harmonisoinnin tärkeyttä kansainvälisten sopimusten kanssa. Työsuojeluviranomainen esitti lausunnossaan valvonnan näkökulmasta huomioita muun muassa soveltamisalan selkeyttämisestä, makuuhyttien sijoittelusta ja valaistuksen vähimmäisarvojen poistosta.

Suomen Konepäälystöliitto ry lähtökohtaisesti kannatti lausunnossaan ehdotusta, mutta kiinnitti toisaalta huomiota ehdotetun melua ja ilmaäänien eristystä koskevan sääntelyn yhdenmukaisuuteen SOLAS-yleissopimukseen perustuvan melusäännösten kanssa. Suomen Konepäälystöliitto ry kannatti lausunnossaan sääntelyn selkeyttämistä ja ajantasaistamista. Lausunnossa pidettiin lainsäädännön yhdenmukaistamista kansainvälisten sääntöjen kanssa kannatettavana. Suomen Konepäälystöliitto ry viittasi myös lausunnossaan työsuojeluviranomaisen ja Työterveyslaitoksen antamiin lausuntoihin.

2 Säännöskohtaiset huomiot

1 § Soveltamisala

Työsuojeluviranomainen katsoi lausunnossaan, että soveltamisalaa tulee selkeyttää joko rajaamalla soveltamisalaa aluksen koon mukaan tai määrittelemällä aluksen ja ammattiveneen käsite soveltamisalan näkökulmasta. Käsitteistön tulisi työsuojeluviranomaisen lausunnon mukaan olla yhtenevä työympäristöstä annetun valtioneuvoston asetuksen (289/2017) kanssa.

2 § Asuintilojen korkeus ja sijainti

Työsuojeluviranomaisen lausunnossa tuotiin esille, että nykyisellään makuuhyttejä on sijoitettu sanamuodonmukaisesti sellaisen kannen alapuolelle, josta aiheutuu häiritsevää melua, mutta niitä käytetään vain, kun melua ei synny. Sanamuotoa tulisi harkita tästä lähtökohdasta.

4 § Makuuhyttien varustelu

VN/24969/2024
STM115:00/2024

Työsuojeluviranomainen katsoi lausunnossaan, että 3 §:n viimeisen momentin soveltamisrajaus aiheuttaisi haasteita makuuhyttien varustelun käytännön valvonnalle, vaikka 4 §:n viimeinen momentti antaakin eräitä poikkeamismahdollisuuksia. Lausunnossa todettiin valvontahavaintona, että makuuhyttien varustelu poikkeaa nyt esitetystä usein bruttovetoisuudeltaan alle 500 aluksilla.

6 § Ilmanvaihto

Työsuojeluviranomainen totesi lausunnossaan, että se pitää hyvänä, että koneellinen ilmanvaihto ulotetaan koskemaan kaiken kokoisia aluksia. Edelleen valvonnan näkökulmasta on haastavaa, kun käytetään ilmaisu riittävä. Tämä on lausunnon mukaan aika-ajoin noussut kiistakysymykseksi tarkastuksilla. Työsuojeluviranomainen katsoi, että puhdistusvelvoite tulisi madaltaa, ja että sen on valvontakäytännössä katsottu koskevan myös muita kuin välittömästi terveyttä vaarantavia tilanteita ja epäpuhtauksia.

8 § Valaistus

Työsuojeluviranomainen totesi lausunnossaan, että se ymmärtää perustelumuiistioon kirjatut kustannusperusteet valaistuksen vähimmäisarvojen poistosta, mutta arvioi silti, että valaistuksen riittävyyden valvominen tulee vaikeutumaan raja-arvojen poistussa ja ehdottaa niiden sisällyttämistä esimerkiksi asetuksen liitteeseen.

9 § Melu

Suomen Konepäällystöliitto ry viittasi lausunnossaan Työterveyslaitoksen lausuntoon ja korosti, asuintilojen meluarvot tulisi pitää SOLAS-sopimuksen mukaisina. Suomen Konepäällystöliitto ry ei pitänyt perusteltuna, että asetus poikkeaisi SOLAS-sopimukseen perustuvasta sääntelystä ja mahdollistaisi suoraan näiden enimmäisarvojen ylittämisen ulkomailta käytettynä hankittujen alusten makuuhyttien A-äänitason melun raja-arvojen kohdalla. Lisäksi Suomen Konepäällystöliitto ry totesi, että säännöstö asettaa raja-arvot avoimille virkistysalueille (open recreation areas), mutta asetuksen liitteessä ei vastaavaa ole tunnistettuna.

10 § Ilmäänen eristys

Työsuojeluviranomainen totesi lausunnossaan ymmärtävänsä sinällään poikkeamasäännöksen olevan osa säännösten harmonisointipyrkimystä, mutta kummeksui yleisellä tasolla, miksi vähimmäisarvoista sallitaan poikkeamamahdollisuus ilman erillisedellytyksiä. Kyseinen poikkeama voitaisiin lausunnon mukaan näin ollen ottaa huomioon raja arvoja määriteltäessä. Työsuojeluviranomainen ei kuitenkaan nähnyt varsinaista muutostarvetta.

Suomen Konepäällystöliitto ry viittasi lausunnossaan Työterveyslaitoksen ja työsuojeluviranomaisen lausuntoihin ja ehdotti, että ilmääneneneristysluku muutetaan vastaamaan SOLAS-sääntelyn mukaista arvoa 35 dB. Suomen Konepäällystöliitto ry myös ehdotti lausunnossaan, että ilmääneneneristysten raja-arvot siirretään asetuksen liitteeseen.

11 § Virkistystilat

Työsuojeluviranomainen katsoi lausunnossaan, että virkistystilojen osalta määritelmä on valvonnallisesti hyvin haastava ja ilmaisullisesti edellytys, joka nojaa työntekijöiden tarpeisiin, saattaa johtaa

VN/24969/2024
STM115:00/2024

valvonnallisestikin eri lopputuloksiin eri valvontakohteissa. Työsuojeluviranomainen piti niin ikään ongelmallisena sitä, että sosiaalisten yhteyksien määrittely riippuu laivaväen tarpeista. Lausunnon mukaan tämä voinee johtaa esimerkiksi siihen, että määrittelyssä otetaan huomioon syrjiviä elementtejä esimerkiksi perhesuhteisiin liittyen.

13 § Saniteettitilat

Työsuojeluviranomainen totesi lausunnossaan, että voimassa olevan asetuksen mukaan käymälöitä tulee olla aluksella vähintään yksi. Jatkossa saniteettitilavaatimus koskisi erikseen miehiä ja naisia. Työsuojeluviranomaisen lausunnossa katsottiin, että koska ilmaisuna saniteettitila kattaa perustelumuioston mukaan sekä käymälät että peseytymistilat, tarkoittaa tämä käymälöiden lisäämistä aluksiin, joissa on aiemmin ollut vain yksi käymälä. Lausunnossa katsottiin, että tätä tullee jatkossa edellyttää, vaikka naisia ei miehistössä olisikaan, koska vastakkainen tulkinta tulisi mahdollisesti vaikeuttamaan naisten pääsyä kyseisen aluksen miehistöön.

14 § Saunatilat

Työsuojeluviranomainen viittasi lausunnossaan perustelumuiostioon ja totesi, että käytännössä saunatilojen rakentaminen alukselle jälkikäteen edellyttää aina rakenteiden muutostöitä. Lausunnon mukaan asiaan puuttuminen tullee olemaan jatkossa hyvin haastavaa.

Suomen Konepäällystöliitto ry viittasi lausunnossaan työsuojeluviranomaisen lausuntoon ja piti mahdollisena, että ehdotettu sanamuoto mahdollistaisi sen, että käytettynä hankittuihin aluksiin ei useimmissa tapauksissa tarvitsisi tehdä saunatiloja.

17 § Kaapit ja muut säilytystilat sekä ilmoitustaulu

Työsuojeluviranomainen totesi lausunnossaan valvonnan havaintona, että 16 §:n perusteluissakin todettu kuivausrummun käyttö on yleistynyt myös työvaatteiden kuivatuksessa. Tämä ei kuitenkaan olisi riittävä nyt ehdotettavan muotoilun perusteella.

Työterveyslaitos nosti lausunnossaan esille, että epäselväksi jää, miten kyseinen laivaväen tullaamatonta tavaraa varten oltava säilytystila ja esimerkiksi lääkevalmisteiden säilytys näissä on yhteneväinen laiva-apteekkilaissa määriteltyjen lääkkeiden asianmukaista säilytystä, käyttöä ja tarkastusta koskevien säännösten sekä laivaväen lääkärintarkastuksista annettujen säädösten kanssa.

19 § Suojautuminen malariasääskiltä

Työterveyslaitos katsoi lausunnossaan, että ehdotettu uusi säännös, jonka mukaan aluksella, joka säännöllisesti liikennöi satamissa, joissa on malariasääskiä, on oltava asianmukaiset varusteet niiltä suojautumiseen, on asianmukainen lisäys.